

J E L E N K Ö R.

86. szám

Pest szombat october' 25dikén

1834.

Foglalat: Magyarország (orsz. ülések oct. 16—20ig az urbér Isó cikkelyének hat' szi; kir. versenydíj; az Sber Ióki földrengés Nógrádban, kártételei Zemplényben, pusztításai Szatmárban — N.Károly, Kaplony, Nyirbátor, Mezópetri, Szaniszló, Csanálos, Fény, Endréd, 's az Ermelléken — új doctori névsor; Boráros végintézete.) Spanyolország (40Á millió realkölcsön, az új hadiállások 's egyebek.) Franciaország (fontainebleau mulatságról elmékedések; 70 év. dr. rancia házasodik, Bourgoin 's Toreno; Berry hg emléke.) Anglia (Bülow, Namik, 's Bourke). Görögország (a' görök pártok rajza.) Németország. Persia (Mohammed Mirza.) Amerika. Elegyhírek. Gabonaár 's pénzkelet.

MAGYARORSZÁG.

Pozsony: Oct. 16kán a' 236 orsz. ülésben kezdék a' KK. és RRek az üzeneti 's felirási javaslatot az urbéri cikkelyekkel együtt vizsgálgatni az e' tárgyi kir. resolutio pontjaival sként összehasonlítva, 's Sber 20kaig folytatva tartott üléseikben az első cikkelyt el is végzék, jobbadán az Ő fels. által javasolt változtatások v. módosítások elfogadásával. Az I. cikkely czimzete: a' jobbágyok költözési módja, rende 's annak következései. 1 §. Minden költözni akaró, nem csak az uri 's köz tartozásokat, hanem magányos adósságit is eligazítani köteles; Ieróván azonban uri és köz kötelezetéseit, magányos adósságira nézve állított és a' hitelezőktől elfogadott kezesség után, költözését nem gátolhatni. Magszakadási esetben az, a' mit az ország törvényei rendelnek, szolgáland sinórmértékül. 2 §. Minden költözendő, földesura elbocsátó 's az alispán és illető szolgabírónak ingyen kiadandó útlevelel készüljön fel, — melly végett a' költözés esetében az elmeneteli határidőt Gergely pápa napjára szabván — a' jelentés a' helység előjáróji előtt történjék. (itt különbözik a' k. resolutio a' RR. kívánságától, amaz t.i. 179°: 35 cikkjét ohajtja fentartatni, a' RRek pedig 7ber 1sójét tüzik jelentés-időül). — 3 §. Ha a' földesur azonnal, mihelyt a' költözni vágyó jobbágy tartozó köteleességeit teljesíté, az elbocsátólevelet kiadni vonakodnék, a' jobbágy az alispánhoz folyamodjék 's ez minden haladék nélkül kihallgatván az uradalmat, ha megtagadásának törvényes okát nem adhatja, magának az alispánnak bizonyoságlevelel, mellyben e' körülményt érinteni szükséges, szabadon elköltözhetik; az alispán pedig az egész dolog folyamatját a' megyei legelső közgyűlés elibe terjesztteni köteleztessék ujdön vizsgálat végett. 4 §. Azon váratlan esetre pedig, ha valamely földesur a' költözni akaró jobbágyot tovább is visszatartóztatná, az alispán törvényes birótársíval az illy jobbágyot, ha szükség kívánná, megyei közgyűlés által elhatározandó erőhatalommal is, minden a' visszatartóztatás által okozott 's a' felek illő kihallgatása után megállapítandó kár és költség-megtérítéssel rövid per utján szabadon eressze utnak; fenmaradván ezenkívül 200 forintnyi birság-kereset (mellynek felét a' KK. RRek a'

visszatartóztatás által megkárosultnak adadni kívánják); ellenben jobbágyot földesuri vagy a' 3dik §ban érintett alispáni levél nélkül befogadni, szinthe 200 for. 's a' tiszti ügyvéd által megveendő 's a' megye házi pénztárát egészben illetendő birság alatt szorosan tilalmas. 5. §. Ha valamely helység számosabb v. minden lakosi el akarnák hagyni lakhelyeiket, mihelyt illy szándék a' földes ur tudomására jut, ez haladék nélkül az esetet az illető hatóságnak jelentse be — melly a' nélkül is az 179^oki cikkely kívánata szerint illy esetekre fölügyelni tartozván — e' szándék okát 's eredetét, a' lakosok 's földesur illő kihallgatása mellett — szorgalmasan nyomozza ki, 's ha némelly alapos okok adatnának elő, azokat czélirányos módon megszüntetni ügykezzék. Ez nem sikerülvén, a' megye a' fenforgó körülményekkel, — előbbi állapotban hagyatván elintézésig a' dolog — az ügyet a' Helytartó-tanácsnak előterjeszti, ez pedig czél-szerű rendelkezéseket tenni köteleztetik a' törvény értelmében. 6. §. Minthogy a' jobbágytelek javítására fordított munkabér a' hármaskönyv III. része 30dik czimje szerint a' jobbágyinak igaz tulajdona, hogy ez se ettől, se a' költözés jótéteményitől ne fosztassék meg, az I. rész 40 czimje határozatának sértetlenül hagyatával, minden jobbágyinak v. zsellérnek megengedtetik, hogy a' jobbágytelken tett javításokat annak 's minden álladékinak haszonvételel szabad adásvevés utján, (saját földesurat, az illető helységek birtokosít 's a' helységi közönséget kivéve) akárkire másra szállíthassák, ki egyszersmind az illy telki haszonvéthez esatolt mind urí, mind egyéb köz-terheket viselni köteles (itt a' RR. előterjesztésében ez vala közben vetve: meghatározandó — t.i. terheket — melly szókat a' kir. resolutio kihagyott, most pedig a' RR. ama' helyett ezt iktaták be ujolag: ez 's ez cikkelyben meghatározott.

Pest: Hiteles kuttöbül azon örvendetes tudósítást közölhetjük, hogy fels. ifjabb Királyunk a' löversenynek, mint a' lenemesítés legsikereseb eszközének előmozdítására 's az e' tárgyban eddig is fáradozott egyes hazaának példás ügykezezeit helybenhagyó tetszésének bebizonyításaul az Állattenyésztő Társaság közpénztárába évenként fizetendő 10 részvény iránt már az idén tett

Jelenkorunkban is közlött kegyes ajánlatán kívül, 1835ben kezdve egy a' pesti téren kijárandó versenydíj-adást is méltóztatott elhatározni, melly díjnak neve „Királyi díj” lesz. Értékét mint egyéb tételeit annak idejében közlendjük majd.

A' nógrádi Mátraaljának azon kies völgyén, hol Kis-Terenye egy roppant gőzkazánú pálinkafőző-házával, Markháza 's dorogi puszták pedig jól ellátott gazdasági kő épületeik 's malmaikkal, az utas figyelmét méltán magokra vonják, — nem csekély rémülés fogá el a' lakosokat, midőn f. h. 15kén reggeli 7—8fél óra közt igen érezhető földrengés az épületeket mintegy utnak indulni készteté. Szentegyházunkban a' zászlók lobogtak, az ajtók megnyiltanak, függő lámpák, képek, konyhaszükszerek hintáztak és csörömpöltek. Dorogon az uradalmi éléstár több helyen meg is hasadt. A' még pislogott szalmapernyés tűznél szalonnázó ökrészek nyakrafőre futottak széllyel állítván, hogy az élőfák süllyedő félben bókolnak. Az ég derült, az idő tiszta meleg volt, dél felé pedig kisideig tartó lenges szél következett. — Leleszről Zemplényből pedig ezt írja egy hiteles kéz és conventi tag: Igen rémítő 's kártékony volt a' földrengés nálunk is, melly f. h. 15kén reggeli 7 $\frac{1}{2}$ kor eddig előttünk isméretlen zuhaj és robaj közt keletről nyugotnak terjedt. A' mi ősz házunk (a' leleszi prépostság épülete) kívülről szemlélők bizonyítási szerint ödöngésbe jöven, mint a' vizen lebegő csolnak először szélythosszában nyugotra hajlongott 's isméteztvén ingásait százados józanságában is bukdozó ittas-ként tántorgott; a' fák galyaikat majd a' földre hajlították, az erdők pedig széltiben visítva, suhogva és recsegve szórták szerte vad gyümölcsüket. Illy látványra előre hátra tekintve mindenki zavarba 's rettegésbe jött, midőn tétovázva epületét hasadozni, 's nagy jégesőként a' vakolat göröngyeit kopogva hullongani szemlélé. Én is a' többiekkel ideoda kapkodva lefelé rohantam a' lépcsőkön 's mintegy 80 lépésnyi közt haladtam hanyathomlok a' 3dik emeletről, midőn hirtelen csend lön. A' város felől szopora jajokat hallék, a' velem találkozó kétése tekintete 's felelete még inkább megháborított. A' városban minden épület nyilásokat kapott, de csak egy kőkémény dült le. De a' mi 3 emeletű épületünknek főkép déli része tetőtől talpig meg van ronesolva. Egy szoba sines, mellyben tetemes hasadékok ne mutatkoznának. Nagy rettegés fogott el minden szögletet, 's mi főleg azon szomorodtunk el, hogy goth alkotmányu tisztas szentegyházunk, melly laképületünkhöz van ragasztva, belül annyira összeromboltatott, hogy isteni szolgálatot csak kívül tarthatunk ezóta. Ugyan is a' századon tul diszeskedő kemény faragott kö-

vü boltivekről lepörögve majd minden vakolat, azok most pusztán 's mintegy fenyegetőleg me-rengnek megrendültök után. De beszakadás nem történt se a' templomban se conventben. Elgondolhatni, hogy századok óta nem vala illy rettentő földrengés e' vidéken mint a' mostani; még is áldás a' Gondviselésnek, hogy nem éjjel lepett meg e' mindent reszkettető tünemény! — De Zemplényben másutt is dült haragja, így Gálszécsen egy templom beszakadt, a' másik összehasadt, b. Fischerné kastélyát lakhatatlanná tette; 's nem csak Kassán, hol a' mult levelünkben említettek kivül 15 kémény zuhant le, hanem a' Dargó mentiben is igen hathatós volt; mindazáltal eddigi tudomásunkra legkártékonyabban dühödött Szatmárban, hol az szinte 15kén reggeli 7 óra 's 40 perczkor keletről mintegy mennydörgéssel köszönt be 's 1'ig tartott dühe ezernyi ezer kárt okozott. Ugyan is N. Károlyban a' grófi várkastély nagy kéményeit részint lehányta, részint összehasgatta, az erkélyfölköti ezimer koronáját levetette, a' szép selyem butorokat a' jégzáporként omló vakolati göröngyösszelyuggatta, de a' falakat is annyira összerézelgeté, hogy az építömester itélete szerint azt csak nagy baj és költséggel tehetni lakhatóvá; a' kegyes iskolabeli szerzet gyönyörű szentegyháza tornyát derékon keresztül rokkantá körösleg, belül menyezettjéről sok diszesítvényt leszórt, 's hajóját végig repesztvén, a' mellé foglalt collegiumot is általányosan lakhatatlanná tette, a' gymnasium épületét is összehasgatta úgy, hogy a' tanítók a' városban privat házakban kénytelenek lakni, 's a' tanuló ifjuságot haza kellett bocsátani. Kaplonyt szinte illy szerencsétlenség érte, mert itt is mind a' templomot mind klastromot haszontalanná tette, 's a' mint mondják Báthorban is. A' mezőpetri tornyot a' templom tetejére sujtotta, Szaniszlón mind a' 3 tornyot szétszórtá; a' szegény megégett Csanálosiaknak nagy bajjal fölépített házaikat ujra összerépezettette; N. Károlyban minden tisztszállást, vármegyeházat összehasgatott, a' városbeliek házaikon a' kéményeket részint összezúzta részint lehányta; sok a' kár, de a' rémülés még nagyobb, 's annál inkább, mivel még most (18kán) is minden 24 óra közben 3szor 4szer is jelentkezik a' rengés, csakhogy gyöngébben. Endréden Geöcz k. tanácsos háza is olly annyira összerongáltatott, hogy parasztházban tartózkodik. Mező-Petritül N. Károlyig sáros az ut 's a' károlyi pusztán több helyen kar-vastagságnyra buzgott fel a' földből a' viz 's homokot hányt; Csanáloson pedig a' rétek árkaival vízzel teltek el, holott esőnek vagy felhőnek híre sem volt. A' kihányt homokot chemiailag bonczolták a' gyógyszerártárokok 's azt kénkővel és salétrommal teljesnek találák; az így feltorlasztott

vakolat,
 öleg me-
 adás nem
 Elgondol-
 y rettentő
 ég is ál-
 ett meg e'
 emplény-
 esen egy
 t, b. Fi-
 nem csak
 ken kívül
 entiben is
 tudomá-
 tmárban,
 perczkor
 be's 1'ig
 Ugyan is
 nyeit ré-
 z erkély-
 p selyem
 göröngy
 összeré-
 zerint azt
 atóvá; a'
 tegyháza
 sleg, be-
 's hajó-
 gumot is
 sium épü-
 ók a' vá-
 ni, 's a'
 Kaplonyt
 t is mind
 ná tette,
 petri tor-
 zión mind
 gett Csa-
 úkat újra
 ztszállást,
 eliek há-
 észint le-
 nagyobb,
 is minden
 k a' ren-
 Geócz k.
 gáltatott,
 -Petritül
 ztán több
 földből a'
 a' rétek
 felhőnek
 világ bon-
 kóvel és
 orlasztott

homok hamuszínü 's olly finom mint a' lisztláng; a' kutakban is úgy felduzzadt a' viz, hogy majd ká-
 vaikon csaponga ki. Se a' nagy se a' vártemplom-
 ban nem tartatik isteni szolgálat. Illy viszontag-
 ság 's rettegésben nem csuda, ha népünk maga
 magát sem tudja elhatározni, mi tevő legyen; há-
 zát bontani nem meri a' közelgő tél miatt, 's há-
 zában tartózkodni sem mer a' rászakadás félelme
 miatt. Az Ér 's lápsági köz, hol legborzasztóbban
 üzé 's üzi erőszakos játékát, leirhatatlan rettegés-
 ben alél perczről perczre főképp éjjel, míg hozzá,
 edződik, mint néhány évelőtt a' móriak példájára.

Pest: A' lefolyt 183 $\frac{1}{2}$ iskolai évben doctori
 koszorút nyertek a' pesti m. k. főtudományszéknél
 e' következők: 1) a' hittudományból 3, t. i.
 Udvardy Ignác 's Gyarmathy János urak vesz-
 prém-megy. áldozópapok, 's Andrich Híros, diá-
 kovári megy. 2) az egyetemi törvényből
 4, t. i. Máhr Antal, Murgu Eüthym, Somogyi
 János és Bezerédy László uu. 's e' két utolsó igen
 jeles és nagybecsű magyar értekezéssel ajándé-
 kozta meg nyomtatásban megkoszorúztatásakor ha-
 zai törvényünk zálogi és osztályi ágát. 3) az
 egyházi törvényből 1, t. i. Frideczky Ferencz
 székes-fehervári megy. pap. 4) az orvostudo-
 mányból 50, t. i. Barra István, Rozgonyi Gá-
 bor, Peer János, Köszeghy Mihály, Fuker Mi-
 hály, Csenedics József, Hofmann Károly, Gersics
 István, Hanekker Ferencz, Kúthy Lajos, Braun
 Sándor, Szántay József, Pap József, Nikolics
 Miksa, Ledniczky István, Konstantin Mihály,
 Somp János, Munkácsy Miklós, Pekárik András,
 Horeczky Ferencz, Sztrazsik János, Robicsék
 Mórincz, Oettinger József, Soltész János, Zankó
 József, Pap Ferencz, Bakos Mihály, Ivánovics
 Andor, Schaf Miksa, Fleischer Gábor, Steiner
 Endre, Vissy István, Bartha Károly, Baronyay
 József, Húnyor Imre, Schmidt Fricz, Blauhorn
 Ignác, Fodor László, Ivánchich Victor, Schulhof
 József, Opra József, Povolni József, Jezsó István,
 Auerbach József, Heinisch Antal, Schwarzel József,
 Grünhut Jakab, Steiner Antal, Schwarz Ödön és
 Santner Ferencz uu. 5) a' seborvositudomány-
 ból 1, t. i. Blauhorn Ignác. 6) a' bölcselke-
 désből 14, t. i. Nachtigal kegyes iskolabeli, Pecz-
 val József, Say József, Túry Ozvald, Markója
 Samu 's Ruzsicska János mind a' három pannon-
 halmi szerzettag, Merese Péter, Novák Rudolf,
 Polák Bernát, Polák Ignác szombathelyi-megye-
 beli p., Zima János esztergom-megyebeli, báró
 Orczy Ferencz, Margó Tivador, Predl István
 pécs-megyebeli p. uu. Továbbá lett seborvos és
 bábamester 8, gyógyszerész mester 58, bábás-
 kodó v. szülész seborvos 65, fogorvos 1, bába 74,
 földmérő 13 's így az 183 $\frac{1}{2}$ ki hit és törvénytudo-

mányi koszorúsak száma megegyező a' tavalyival
 az orvostudományi több héttel, a' seborvosi keve-
 sebb hárommal, seborvos-mester több 1gyel, bá-
 bamester 4gyel, gyógyszerész 20szal, bába 17-
 tel, szülész-seborvos kevesebb 7tel, fogorvos 2vel,
 földmérő 22vel.

Magzatlanul hunyván el B o r á r o s János tábla-
 biró 's Pest városi tanácsos, következő kegyes hagyó-
 mányi által ohajtá nevét polgártársinál megörökíte-
 ni, 's némellyekben példányul is szolgálni vele ro-
 kon, v. is magtalan halomásu vagyonosinknak: 1) a'
 pesti Thérézia külvárosi templomnak, hova temet-
 kezni kívánt, 1000 v. for. végrendelete 2dik pontja
 szerint; 2) a' 3dik pont szerint a' pesti szegények in-
 tétézetének, kórház és tüzoltó pénztárnak külön külön
 öt öt száz, összeleg 1,500 v. for. 3) negyedik pont-
 ban a' vakok intézetének 1000 v. for. készpénzben 's a'
 Walz-Ettl csódtító perből rá háramolni kellő mintegy 10
 ezer v. f. 4) ötödik pontban a' pesti bel- és külváro-
 si öt templomnak 's a' sz. Ferencz és Szervita-rend
 szerzetes házainak egyenként ötöt százat, összeleg
 3,500 v. f. 5) 6dik pontban az óbitü két görög egy-
 háznak külön 250, összesen 500 v. f. 6) 7dik pont-
 ban a' két evang. egyháznak külön százszáz, össze-
 sen 200 v. f. 7) 8dik pontban a' nemzeti iskolák
 szegényebb tanulóinak alapítványul az e' végett fen-
 álló tőke öreghítésére 1000 v. f. hogy t. i. ennek kam-
 atja könyvekre fordíttassék. 8) 9dik pontban a' vá-
 czi siketnéma intézetének 1000 v. f. 9) 10dik pont-
 ban a' váczi püspökség és nváradai káptalan uradal-
 minak százszáz, 's így 200 v. f. 10) a' 11dik pontban
 országos köz pénzalapra (fundus publicus regni) v.
 más hasznos, a' nm. m. k. Helytartó-tanács intéze-
 te által megállapítandó czélokra 2000 v. f. 11) a'
 12dik pontban Pest városa tisztei nyugpénz-intézeté-
 nek 1000 v. f. 12) a' 15dik pontban sz. Ferencz pesti
 szerzetes hiveinek, kiknek syndicusok vala, 50 akó
 fejeér bort hordóstudul. 13) a' 19dik pontban 4800 v.
 f. szegény sorsu 24 kath. pesti leányzó kiházásitá-
 sára fejenként 200 v. ftal, melly pénz tőkésítettik
 az árvákra ügyelő biztosság által, 's az illy 200 fnyi
 jegypénzzel kath. férjhez adandó hajadon-választás
 élteben a' boldogultnak özvegyét, annak elhunya
 után pedig a' nemes tanácsot illetendi. 14) a' 23dik
 pontban mi az eddig említett 's az elhunytak öz-
 vegyét v. rokonit illető egyéb hagyományok lefize-
 tése után fenmaradand, tömérdek ingó 's tetemes
 ingatlan vagyona eladatásából, annak egyik felét kerü-
 leti dologházra (pro domo laboratoria districtuali),
 másik hasonfelét kath. árvák neveltetésére ajánlotta.
 Végrendelete sikerítésére 1 esztendő szabott, t. t.
 Steinbach Ferencz v. Havas József táblab. uu. kér-
 vén akarattja teljesítőinek. Kinek sirját, mint a' di-
 csőültét, illy emberiség szép tettek ragyogják kö-
 rül, ott el kell némulni minden vádnak, minden di-
 cséretnek, mert az emberiség érdemtömjényző hatal-
 mas szózata, ha csendeleg is, harsány kürt, a' kopor-
 sóból kitör és eget kér.

Pesten a' Gulácsi Farkas nemzetség egyik
 szépreményü sarjadékát Pált hervasztá sirba mohó
 enyészettel f. h. 21dikén a' kora halál. Élete nyildok-
 ló tavaszán (17 $\frac{1}{2}$ évü korban) lebbent által örök ifju-
 sági honjába. Rögtön duló tudósorvadás fonnyasztá

el. Itt hagyott kedvesei közül édes anyját, Kellemesi Melczer Máriát csüggeszti legedzőbb fájdalom, minthogy a' tútra szenderültben egyetlen finagzatát kesergi. Azonban sz. hitünk 's az ártatlanság órangyala, mellynek karjain pihent el, békét sugározta-tand mind e' hamvadó csemetére, mind a' vérző anyai szivire a' viszonlátásig.

SPANYOLORSZÁG.

Sept. 29kén Madridban ismét carlosi czimboraságot fűdöztek fel, mellynek következésében sok elfogatás történt. Legfontosabb bizonyos Pavon-é, kit d. Carlos Ujcastilia főkapitányának nevezett ki. Szobájában fontos oklevelekre találtak. — A' Vapor (barcellonai lap) szerint Romagosa volt general, 's d. Ramon Guell salmai pap, ki amazt házában lappangtatá, agyonlövettek. — A' Morning-Herald jelenti Madridból, hogy Torreno megváltoztatta szándékát, 's már csakugyan az egész külső adósság elismertetését kérte a' procurador-kamarától, még pedig a' kamatokkal együtt azon lábon, mellyen a' kölcsönök fölvetetének. Okául szándéka e' másításának azt mondotta, hogy elsőben is a' Guebhard-kölcsön félrevetése tetemesül könnyítvén a' kincstáron, most képesb lesz az ország az egész külső adósságot kamatostul visszafizetni, azután pedig, mert a' londoni, és párisi pénzcarnokon a' spanyol kölcsönjegyek birto-kosai olly világos és hathatós hangon harsantak fel, hogy kívánságikat nem teljesíteni nem lehet. Minthogy tehát Spanyolországnak új kölcsön-re van szüksége, azt akár a' londoni, akár a' párisi tőzsércarnokon nem másképp, mint az egész adósság elismerésével, fogják megnyerhetni. Erre a' National ezt jegyzi meg: Spanyolország tehát, ha a' londoni és párisi csarnokra ujlág szüksége nem volna, adósságát sem fizetné meg. 'S ezt Torreno nemzeti becsületnek 's hűségnek nevezi. — A' királyné egy újrendelést bocsátott ki, melly a' népoktatás tárgyában az eddig divatozó tanítási fő felügyelést eltörli, 's helyébe öt rendes és két rendkívüles tagból állandó igazgatóságot nevez ki, mellyek közül az első egyszersmind elnök lesz, utána pedig len a' kinevezés rendén mindig a' legidősb. Ezen igazgatóság azonnal nevezze meg azon szerzőket, kiknek munkáit a' tudomány-egyetemnél a' tanításban használhatni, 's tegyen javítási javaslatokat is az oktatási rendszerben. A' Moniteur szerint oct. 7. Rodil eltávozott a' seregtől; 's mint mondják Corunnába megyen. — Minthogy Armildez, kinek helyébe kellene jönie, cholera-beteg, Juanita fog helyébe lépni. Sanz ezredes, kit a' ministerium a' sereg ujdun szerkesztése végett küldé, csakugyan a' seregnél van már. Egy párisi lap megjegyzi erre: „Mina tehát Rodil helyébe lépend, Armildez Mina helyébe, és Juanita Armildezébe; 's hogy e' helytartók serege

teljes számu legyen, Sanz ezredes van a' sereg-szerkesztésre megbizva! A' hirtelenség szerzője elfelejté Sanz ezredes helytartóját is megnevezni.

A' National azon hirt közlé Madridból sept. 30ról, hogy d. Miguel ez utóbbi napokban Livornóban Catalonia partjai felé hajóra szállott. E' hir nem valósult meg; de annyi bizonyos, hogy Llauder 19kén Barcelonából Catalonia hegységeibe indult, hol néhány lázadó csoport mutatkozott. Különösen Montserrat vidékin legalább 1000 főnyi guerilla állott Caragol vezérete alatt, ki 1827 olly tetemes szerepet játszott. Galiciában carlosi összeesküvés fűdöztetett fel, 's annak következésében a' tartományon végig, különösen a' st-jagoi káptalan kanonokjai közül számos elfogatás történt. Bayonnei levelek szerint a' carlosiak és christinosok közt sept. 28kán Salinas de Oro mellett öt óránnyira Pamplonától az ütközet reggel 9 órától délután 4ig tartott. A' harc véres volt, 's noha még semmi részletes hir nem érkezett felőle, mind két részről több száz halott és sérült vala. — Azt is említik, hogy El-Carnicer guerilla-fő 300 lovast vezérelve ismét megjelent Arragoniában, hol föltünése rettegést terjeszte a' királyné hívei közt. — Madridból írják, hogy az ország külön pontjain három összeesküvést fűdöztek fel; az első Cuencában, a' 2dikát Aranjuezben egész Toledóig és környékén elágazva, a' 3dikát Valladolidban. A' kormány sereget küldött ez utóbbi városba, mi mind inkább megerősíté a' fővárosban azon elterjedt hirt, hogy Ocastiliában az összeesküvések mindig számossakká 's fenyegetőbbekké lesznek.

Octob. 10kén a' párisi csarnokon következő hيرادás vala kifüggesztve: „A' kormány különös küldött által tudósított, hogy a' procurador-kamara egyhangulag meghatalmazást adott 400 millió real kölcsönzésre. A' belminister parancsára. Páris 10kén 1 $\frac{1}{2}$ órakor. A' csarnok biztosa: Baudesson de Richebourg.“ — Az angol lapok folyvást védelmezik a' francia hitelezőket a' spanyol procurador-kamara ellen. A' Morning Herald azt mondja többek közt: Ha Ferdinand absolut rendelete a' Guebhard-kölcsönt úgy nem bírta biztosítani, hogy annál fogva tartozzék a' nemzet azt meg is fizetni, úgy e' szerint az öröklés rendét sem másíthatá meg, 's azt d. Carlosról Izabellára nem szállíthatá. Pedig szintolly absolut parancs az, mellyen az ifju infans hgasszony királyszéke alapul. Ferdinand akarhatja, ha az egyik ezélra foganatos vala, foganatosnak kell lennie a' másikra is, sőt a' trón-öröklési jog másítása még fontosb eselekvénye volt a' korlátlan hatalomnak, mint a' puszta pénzalku. Uj-Spanyolország nyilvános erkölcsisége, ha folyvást így halad, több buzgóságot mutat kölcsönzésre, mint emberséget a' visszafizetésre.

zetésr
igy :
szava
tik,
status
nyilvá
becsül
visszá
den ad
meg,
alább
Mi az
illeti,
szágul
öldökl
kam ar
1jén a
beli v
ezia l
Franc
lották
szerin
Armil
noksá
rábizo
deaux
délza
nyol b
el, ha
melly
vább

I
latság
követ
pok m
külön
„Min
pekbe
tett p
phitry
vel, l
ges ö
mulat
az elő
dulati
hogy
sek a
's Fra
nak m
fényes
a' tüle
sága v
nekün
írásat

zetésre, 's végül kétséges leend." — A' Courier így: „A' procuradorkamara ezen vonakodásai, mai szavatai, mellyek a' tegnapiakat megsemmisítik, romlasztóbb befolyással lesznek a' spanyol statushitekre, mintha merészen teljes megbukást nyilvánítanának. Illy nyilatkozás Spanyolország becsületére károsabb nem lett volna, mint ezen visszás fonákmunkálatok 's e' fölött segédforrásit minden adóssági tehertől egyszerre szabadította volna meg, mellyeket most elismért, és mit, mi legalább tartunk tőle, soha meg nem fog fizethetni. Mi az éjszakai tartományokban dúló vérengzéseket illeti, ezek azon embereket gyalázzák, kik országukat dulják, pusztítják, 's egymást egy névért öldöklők. Azon szavazat, mellyel a' procuradorkamara a' kölcsönvételt megajánlá, 2kán történt. 1jén a' cortesbonok hátralevő kamatit a' tartozásbeli v. szenvedő adóssághoz rová, min a' francia lapok ujra fölháborodtak. — A' Gazette de France szerint Elisondót a' carlositák ujra ostromlották, hol a' cholera is kiütött. Ugyanazon lap szerint Pamplonában is kiütött a' göresmirigy 's Armildez is meglepé, kinek a' navarrai parancsnokságot kellene átvenni. Mina jobban van, 's a' rábizott vezérséget 14 nap alatt fölveheti. — Bordeauxi levél szerint Franciaország valamennyi délszaki városaiban pezsgenek a' mindenszinű spanyol bujdosók, kiket nem egyedül a' cholera üzött el, hanem azon törvénynélküli állapot előérzése is, melly Spanyolországban félelmesebb leend, és tovább tartand, mint bárhol másutt. —

FRANCZIAORSZÁG.

Fontainebleauban a' király nagy és fényes mulatságokat adott, mellyeken minden európai udvar követe jelen volt. Ez ünneplésekről a' francia hírlapok mindegyik saját bélyegéhez és színéhez képest, különféle elmélkedésekre fakadnak. A' Messenger így: „Mindenki átlátja, hogy a' fontainebleau-i ünnepekben politikai gondolat rejtezik. Az ott kifejtett pompa nagyobb ellentétben áll a' királyi Amphitryon polgári izlésével 's takarékos erkölcsével, hogy sem föl lehetne tenni, hogy e' költséges örömeknek nincs egyéb czéljok az új udvar mulatásánál. Azon részletes pontosság, mellyel az előszobák történetirőji a' nyájas ur minden mozdulatit, 's léptét följegyzék, már eléggé bizonyítja, hogy a' közönségnek a' fényezés és gyönyörködések ama' ragyogó dicsőségét akarák előtüntetni, 's Franciaországgal legalább láttatni, mikép ajánlak meg XIV. Lajos pompakörnyezett udvarának fényes mulatságai. A' restauratio alatt is tánczoltak a' tülleriákban. De a' restauratióknak még több bátorsága volt; nyíltan egész Paris szemeláttára mutatá ez nekünk tánczmulatságit. Most a' közönség csak leírását kaphatja ez ünnepeknek. Közboesánat után

meg lehetne tán illy ünnepléseket fogni; de a' mostani helyzetben új tápláléki ezek üldözötteik ingerlett elméjének. A' legitimista párt bosszankodik látni sok idegen diplomatát Fontainebleauban, Miklós czár követét Lajos-Fülöp asztalánál, kocsiájában, a' zendülésből született királyéban! Az egész párt sikolt, midőn látja, mikép tánczol, vendégeskedik a' legitimista elv a' revolutióval a' választott királyban. — A' journal de Paris így: „Az oppositio, különösen a' carlista bosszankodva nézi a' fontainebleau-i ünnepeket. E' kir. pompa, mellyen valamennyi európai hatalom képviselője sietve jelent meg, legteljesb czáfolat a' legitimisták jóslatira. A' juliusi revolutio nem a' monarchia ellen kelt ki, hanem csak az esküszegő Xik Károlyt bünteté meg. A' j. des Débats végre így: „Mit mond a' közönség? A' közönség csöndes, 's annál nyugottabb leszen, minél ingerlettebb 's fenhéjázóbb lesz a' sajtó. Tudjátok miért? Mert magokban a' sajtó álfogásiban is biztosítékot (garantiát) vél a' kormány megromlása lehetőségének. — A' Moniteur fölhatalmazottnak nyilványítja magát meghazudtolni azon hirt, mellyenél fogva nyolcz választott v. szín-ezred (élite) föllállításáról (kir. testőrségféle) volna terv készülöben, 's azt mondja, hogy arról soha egy hang sem volt. — A' király, ugymond a' Courrier français, egy kevéssé betegesen jött vissza nagy hurutja 's lórul lebukta következtében. Nem is jött úgy mint szokása Párisba, sem kabinettanács nem tartatott. Mindazáltal a' király leeste nem vala sulyos, 's nagy következtései sem lesznek. Ugyanazon hírlap folyvást nem hiszi a' kamarák korábbi megnyittatását, mivel a' pairkamara előtti politikai pör sok időt kíván. — Olaszországból hire jött, hogy Toledo, d. Carlos követe, ki eddig Romában tartózkodék, 's azon alkudozás végét várá, mellyet d. Sebastian d. Carlos részére Nápolyban vive, csakugyan engedelmet nyert a' nápolyi kormánytól az odamenésre, 's Rómát azonnal el is hagyá Nápolyba indulván el. — Hogy a' nyilványos véleményt a' roueni lakomáról 's Lafitte beszédéről, ugy irnak Párisból, elfordíthassák, Guizot ur is utnak eredt 's Lizieuxbe, választáshelyére, utazott, hol ő is tartott lakomát 's beszédet is. De hideg fogadtatásra talált. Azok, kik Guizot urat, mióta ministerré lett, nem látták, igen elaggott 's megöszültnek találták. Beszéde a' doctrinaire iskola mutatványa volt. A' doctinairek azon hiedelemben vannak, hogy a' francziák szóval hagyják magokat kormányoztatni. „Beszéljen nekik a' szabadságról, 's pofozza őket, ugymond egy levelező, sokkal elégtelbbek, mintha nyájasan simogatja őket 's despotismusról szól nekik.“ E' szavakat, ugymond a' levelező, saját füleimmel hallám egy estve Duvergier de Hauranne urtól. — A' török követ Párisban, azon

el. Itt hagyott kedvesei közül édes anyját, Kellemesi Máriaat csüggeszti legedzőbb fájdalom, minthogy a' túla szenderültben egyetlen fimagzatát kesergi. Azonban sz. hitünk 's az ártatlanság órangyala, mellynek karjain pihent el, békét sugározta-
tand mind e' hanvadó csemetére, mind a' vérző anyai szivre a' viszolbitásig.

SPANYOLORSZÁG.

Sept. 29kén Madridban ismét carlosi cimboraságot fődöztek fel, mellynek következésében sok elfogatás történt. Legfontosabb bizonyos Pavon-é, kit d. Carlos Ujcastilia főkapitányának nevezett ki. Szobájában fontos oklevelekre találtak. — A' Vapor (barcellonai lap) szerint Romagosa volt general, 's d. Ramon Guell salmai pap, ki amazt házában lappangtatá, agyonlövettek. — A' Morning-Herald jelenti Madridból, hogy Torreno megváltoztatta szándékát, 's már csakugyan az egész külső adósság elismertetését kérte a' procurador-kamarától, még pedig a' kamatokkal együtt azon lábon, mellyen a' kölcsönök fölvételének. Okául szándéka e' másításának azt mondta, hogy elsőben is a' Guebhard-kölcsön félrevetése tetemesül könnyítvén a' kincstáron, most képesb lesz az ország az egész külső adósságot kamatostul visszafizetni, azután pedig, mert a' londoni, és párisi pénzesarnokon a' spanyol kölcsönjegyek birto-
kosai oly világos és hathatós hangon harsantak fel, hogy kiváságikat nem teljesíteni nem lehet. Minthogy tehát Spanyolországnak új kölcsönre van szüksége, azt akár a' londoni, akár a' párisi tőzsérsarnokon nem másképp, mint az egész adósság elismerésével, fogják megnyerhetni. Erre a' National ezt jegyzi meg: Spanyolország tehát, ha a' londoni és párisi csarnokra ufolag szüksége nem volna, adósságát sem fizetné meg. 'S ezt Torreno nemzeti becsületnek 's hűségnek nevezi. — A' királyné egy újrendelést bocsátott ki, melly a' népoktatás tárgyában az eddig divatozó tanítási fő felügyelést eltörli, 's helyébe öt rendes és két rendkívüles tagból állandó igazgatóságot nevez ki, mellyek közül az első egyszersmind elnök lesz, utána pediglen a' kinevezés rendén mindig a' legidősb. Ezen igazgatóság azonnal nevezze meg azon szerzőket, kiknek munkájit a' tudomány-egyetemenél a' tanításban használhatni, 's tegyen javítási javaslatokat is az oktatási rendszerben. A' Monitor szerint oct. 7. Rodil eltávozott a' seregtől; 'smint mondják Corunnába megyen. — Minthogy Armildez, kinek helyébe kellene jönie, cholera-beteg, Juanita fog helyébe lépni. Sanz ezredes, kita' ministerium a' sereg ujdun szerkesztése végett küldé, csakugyan a' seregnél van már. — Egy párisi lap megjegyzi erre: „Mina tehát Rodil helyébe lépend, Armildez Mina helyébe, és Juanita Armildezébe; 's hogy e' helytartók serege

teljes számu legyen, Sanz ezredes van a' sereg-szerkesztésre megbizva! A' hirlemény szerzője elfelejté Sanz ezredes helytartóját is megnevezni.

A' National azon hirt közlé Madridból sept. 30ról, hogy d. Miguel ez utóbbi napokban Livornóban Catalonia partjai felé hajóra szállott. E' hir nem valósult meg; de annyi bizonyos, hogy Llauder 19kén Barcelonából Catalonia hegységeibe indult, hol néhány lázadó csoport mutatkozott. Különösen Montserrat vidékin legalább 1000 főnyi guerilla állott Caragol vezérlete alatt, ki 1827 olly tetemes szerepet játszott. Galiciában carlosi összeesküvés fődöztetett fel, 's annak következésében a' tartományon végig, különösen a' st-jagoi káptalan kanonokjai közül számos elfogatás történt. Bayonnei levelek szerint a' carlosiak és christinosok közt sept. 28kán Salinas de Oro mellett öt órányira Pamplonától az ütközet reggel 9 órától délután 4ig tartott. A' harc véres volt, 's noha még semmi részletes hir nem érkezett felőle, mind két részről több száz halott és sérült vala. — Azt is említik, hogy El-Carnicer guerilla-fő 300 lovast vezérelve ismét megjelent Arragoniában, hol föltünése rettegést terjeszte a' királyné hívei közt. — Madridból írják, hogy az ország külön pontjain három összeesküvést fődöztek fel; az első Cuencában, a' 2dikát Aranjuezben egész Toledóig és környékén elágazva, a' 3dikát Valladolidban. A' kormány sereget küldött ez utóbbi városba, mi mind inkább megerősíté a' fővárosban azon elterjedt hirt, hogy Ocastiliában az összeesküvések mindig számosakká 's feayegetőbbekké lesznek.

Octob. 10kén a' párisi csarnokon következő hiradás vala kifüggesztve: „A' kormány különös küldött által tudósítatott, hogy a' procurador-kamara egyhangulag meghatalmazást adott 400 millió real kölcsönzésre. A' belminister parancsára. Páris 10kén 1 $\frac{1}{2}$ óraker. A' csarnok biztosa: Baudesson de Richebourg.“ — Az angol lapok folyvást védelmezik a' francia hitelezőket a' spanyol procurador-kamara ellen. A' Morning Herald azt mondja többek közt: Ha Ferdinand absolut rendelete a' Guebhard-kölcsönt ugy nem birta biztosítani, hogy annál fogva tartozzék a' nemzet azt meg is fizetni, úgy e' szerint az öröklés rendét sem másíthatá meg, 's azt d. Carlosról Izabellára nem szállíthatá. Pedig szintolly absolut parancs az, mellyen az ifju infans hgasszony királyszéke alapul. Ferdinand akarátja, ha az egyik célra foganatos vala, foganatosnak kell lennie a' másakra is, sőt a' trón-öröklési jog másítása még fontosb eselekvénye volt a' korlátlan hatalomnak, mint a' pusztá pénzalku. Uj-Spanyolország nyilvános erkölcsisége, ha folyvást ily halad, több buzgóságot mutat kölcsönzésre, mint emberséget a' visszafizetésre.

zetésre
igy: „A'
szavaza
tik, ro
statushi
nyilván
becsület
visszás
den adó
meg, n
alább ta
Mi az é
illeti,
száguka
öldöklük
kamara
1jén a'
beli v.
ezia lap
France
lották,
szerint
Armilde
nokságo
rábizott
deauxi
délszaki
nyol buj
el, han
melly S
vább ta

Fo
latságok
követe j
pok min
különfél
„Minden
pekben
fett pom
phitryon
vel, hog
ges örö
mulatása
az elősz
dulatit,
hogy a'
sek ama
's Franc
nak meg
fényes m
a' tülleria
sága volt
nekünk t
írását ka

zetésre, 's végül kétséges leend." — A' Courier így: „A' procuradorkamara ezen vonakodásai, mai szavazatai, mellyek a' tegnapiakat megsemmisítik, romlasztóbb befolyással lesznek a' spanyol stathitelre, mintha merészen teljes megbukást nyilvánítanának. Illy nyilatkozás Spanyolország becsületére károsabb nem lett volna, mint ezen visszás fonák munkálatok 's e' fölött segédforrásit minden adóssági tehertől egyszerre szabadította volna meg, mellyeket most elismért, és mit, mi legalább tartunk tőle, soha meg nem fog fizethetni. Mi az éjszakai tartományokban dúló vérengzéseket illeti, ezek azon embereket gyalázzák, kik országukat dulják, pusztítják, 's egymást egy névért öldöklök. Azon szavazat, mellyel a' procuradorkamara a' kölcsönvételt megajánlá, 2kán történt. Ijén a' cortesbonok hátralevő kamatit a' tartozásbeli v. szenvedő adóssághoz rovák, min a' francia lapok újra fölháborodtak. — A' Gazette de France szerint Elisondót a' carlositák újra ostromlották, hol a' cholera is kiütött. Ugyanazon lap szerint Pamplonában is kiütött a' görcsmirigy 's Armildezt is meglepé, kinek a' navarrai parancsnokságot kellene átvenni. Mina jobban van, 's a' rábizott vezérseget 14 nap alatt fölveheti. — Bordeauxi levél szerint Franciaország valamennyi délszaki városaiban pezsgenek a' mindenszinü spanyol bujdosók, kiket nem egyedül a' cholera üzött el, hanem azon törvénytől állapott előérzése is, melly Spanyolországban félelmesebb leend, és tovább tartand, mint bárhol másutt. —

FRANCZIA ORSZÁG.

Fontainebleauban a' király nagy és fényes mulatságokat adott, mellyeken minden európai udvar követe jelen volt. Ez ünneplésekről a' francia hirlapok mindegyik saját bélyegéhez és színéhez képest, különféle elmélkedésekre fakadnak. A' Messenger így: „Mindenki átlátja, hogy a' fontainebleau-i ünnepekben politikai gondolat rejtezik. Az ott kifejtett pompa nagyobb ellentétben áll a' királyi Amphitryon polgári izlésével 's takarékos erkölcsével, hogy sem föl lehetne tenni, hogy e' költséges örömeknek nincs egyéb czéljok az új udvar mulatásánál. Azon részletes pontosság, mellyel az előszobák történetírói a' nyájas ur minden mozdulatit, 's léptét följegyzék, már eléggé bizonyítja, hogy a' közönségnek a' fényezés és gyönyörködések ama' ragyogó dicsőségét akarák előtüntetni, 's Franciaországgal legalább láttatni, mikép ujulnak meg XIV. Lajos pompakörnyezett udvarának fényes mulatságai. A' restauratio alatt is tánczoltak a' tülleriákban. De a' restauratiónak még több bátorsága volt; nyíltan egész Paris szemeláltára mutatá ez nekünk tánczmulatságit. Most a' közönség csak leírását kaphatja ez ünnepeknek. Közbocsánat után

meglehetne tán illy ünnepléseket fogni; de a' mostani helyzetben új tápláléki ezek üldözötteik ingerlett elméjének. A' legitimista párt bosszankodik látni sok idegen diplomatát Fontainebleauban, Miklós czár követét Lajos-Fülöp asztalánál, kocsijában, a' zendülésből született királyében! Az egész párt sikolt, midőn látja, mikép tánczol, vendégeskedik a' legitimista elv a' revolutióval a' választott királyban. — A' journal de Paris így: „Az oppositio, különösen a' carlista bosszankodva nézi a' fontainebleau-i ünnepeket. E' kir. pompa, mellyen valamennyi európai hatalom képviselője sietve jelent meg, legteljesb czáfolat a' legitimisták jóslatira. A' juliusi revolutio nem a' monarchia ellen kelt ki, hanem csak az esküszegő Nix Károlyt bünteté meg. A' j. des Débats végre így: „Mit mond a' közönség? A' közönség csöndes, 's annál nyugottabb leszen, minél ingerlettebb 's fenhéjazóbb lesz a' sajtó. Tudjátok miért? Mert magokban a' sajtó álfogásiban is biztosítékot (garantiát) vél a' kormány megromlása lehetőségének. — A' Moniteur fölhatalmazottnak nyilvánítja magát meghazudtolni azon hirt, mellynél fogva nyolcz választott v. szín-ezred (élite) föllállításáról (kir. testőrségféle) volna terv készülöben, 's azt mondja, hogy arról soha egy hang sem volt. — A' király, ugymond a' Courier français, egy kevéssé betegesen jött vissza nagy hurutja 's lórul lebukta következtében. Nem is jött úgy mint szokása Párisba, sem kabinettanács nem tartatott. Mindazáltal a' király leeste nem vala sulyos, 's nagy következtései sem lesznek. Ugyanazon hirlap folyvást nem hiszi a' kamarák korábbi megnyittatását, mivel a' pairkamara előtti politikai pör sok időt kíván. — Olaszországból hire jött, hogy Toledo, d. Carlos követe, ki eddig Romában tartózkodék, 's azon alkudozás végét várá, mellyet d. Sebastian d. Carlos részére Nápolyban vive, csakugyan engedelmet nyert a' nápolyi kormánytól az odamezésre, 's Romát azonnal el is hagyá Nápolyba indulván el. — Hogy a' nyilvános véleményt a' roueni lakomáról 's Lafitte beszédéről, úgy irnak Párisból, elfordíthassák, Guizot ur is utnak eredt 's Lizieuxbe, választáshelyére, utazott, hol ő is tartott lakomát 's beszédet is. De hideg fogadtatásra talált. Azok, kik Guizot urat, mióta ministerré lett, nem látták, igen elaggott 's megöszültnek találták. Beszéde a' doctrinaire iskola mutatványa volt. A' doctrinairek azon hiedelemben vannak, hogy a' francziák szóval hagyják magokat kormányoztatni. „Beszéljen nekik a' szabadságról, 's pofozza őket, ugymond egy levelező, sokkal elégteltebbek, mintha nyájasan simogatja őket 's despotismusról szól nekik.“ E' szavakat, ugymond a' levelező, saját füleimmel hallám egy estve Duvergier de Hauranne urtól. — A' török követ Párisban, azon

aegyptusiakat, kik ott tanulnak, 's tiszteletére menni kívánczoltak, nem fogadta el. — Lyonban a' bíró és ispán (maire et préfet) meghasonlottak egymással. A' bíró tudnillik megtiltotta némelly vámvonalon a' vágómarha bevitelét, melly rendelést az ispán egyenesen felfüggesztett oct. 4iki határozata által. Többnyire Lyonban egy idő óta ismét tompa forrongás uralkodik a' gyármunkások közt. Csak újra ki ne törjön. — Boieldieu a' híres hangművész és szerző Párisban oct. 9kén meghalt a' dalszínészet nagy vesztéségre. — Dr. Francia, ki Paraguayt bírja, mióta spanyol Amerika fölszabadult, S. Salvadorban 70 éves korban ifjabb Durand ur, bayonnei kereskedő viritóleányát vette hitvesül el. Házassági kötés szerint az ifju menyecske nyeri el férje halála után annak országát, ha egyenes vagy törvényes örököse nem marad. Paraguay pedig csakugyan szép jegyország. — A' francia lapok egymás után következő történetet közlenek: „Bourgoin lányasszony, ki sok évig kedves színész volt a' Théâtre français-n, halálával egy millio frankot hagyott maga után, melly egészen egy természeti fíja birtokába juta, kit Oudinot marsaltól szüle. E' fiu egy ideig némi levelezési hivatalnál igazgatóságot viselt, mit azonban anyja elhunytá után, kinek nevét viseli, elhagyott. De szerencséje még nem hata főpoleczára. Toreno (mostani spanyol minister) száműzetése alatt Franciaországban Bourgoin lányasszony látogatója 's barátja lett, 's minthogy nagy költséggel élt, a' magával hozott pénzt kevés év alatt elköltögeté. Nemeslelkűleg kölcsönze neki Bourgoin lányasszony 100,000 frankot, 's Toreno ebből élt, míg visszatérvén hazájába, visszanyerte minden jószágát, mellyek el'valának koboztatva, 's kárpótlatul is tetemes summát kapván, vagyona most 7—8 milliónyi frankra mehet. Toreno Bourgoin lányasszony szives szolgálattiról meg nem feledkezővén, azzal akará meghálálni azokat, hogy fíját most egyetlen örökösének fogadá.“ — Mint tudva van, Berry hgnek azon helyen, hol előbb a' dal-színház álla, melly előtt meggyilkoltaték, emléket szándékoztak emelni, 's már majd egészen el is készült az, midőn a' kormány annak lerontatását parancsolá. Azok, kiknek adakozásikból épült, panaszt tettek a' törvény szék előtt, 's az albiróság panaszait helyeslé. Most azonban a' kir. törvényszék a' kormány részére ítélte azt el; azaz: nemilletőnek (incompetensnek) nyilatkozáke' tárgyban, 's egyik ministeri lap már hirdeti, hogy az emlék haladéktalanul le fog bontatni!

A N G L I A.

Bülow báró, porosz követ az angol udvarnál, egész háztartását elosztatá, miből hinni

kezdik, hogy talán vissza sem térend többé Londonba. — Namik basa, a' török követ 6án titoknokától kísérve látogatta meg Palmerston lordot, 's vele a' külhivatalban értekezett. — Gortez marq. spanyol procurador-kamarai tag Londonba érkezett, mint állítják Angliát érdeklő fontos megbizással. — A' Standard azon hirt említi, hogy bizonyos nagy tökepénzes megkötötte 75re és száztól 4el alkutta ki már az új spanyol kölcsönt. A' Cityben, ámbár a' pénzvásár nyomása szünni kezd, még sem sok a' kész pénz, 's a' discontozások még nem könnyen folynak. — Az alsóházban előadott tudósítások a' kiköltözésről és deportatoról nyomtatásban jelenvén meg, igen érdekes részleteket közölnek. Többek közt olvashatni bennök Bourke generalmayor következő tudósítását Stanley statustitoknokhoz Sidneyből: Kegyed aggodását jelenti arról, hogy a' gyarmat tán csalatkozni fog azon személyek karakterében, kiket innen küldenek, minthogy nehéz az áthajózásra kinálkozókat jól kiismérni. Én elégtűlésemre mondhatom, hogy az utóbb érkeztek jobbak voltak az eddigieknél. Esztelenség volna is várni, hogy az asszonyok erkölcsiségéről szóló tudósítások egészen kedvezők legyenek; mert meg kell gondolni, mi kísértéseknek vannak ezek csak a' két nemszámaközt levő ál-idom miatt is kitéve; 's mig ez így tart, addig az asszonyok itt a' férjetlen életet hasznosb és jövedelmesbnek találják. Különösen azon fiatal nőszemélyek viseletéről kívánna Kegyed tudósítást hallani, kik a' Bussorah Merchant hajón érkeztek. Viseletük általjában, mennyire kitudhatám, kielégítő vala, ámbár a' följebbi megjegyzés némellyekre közülök is alkalmazható. Midőn megérkeztek, nöbiztosság ügyelése alá adattak, 's olly személyekhez, kiknek szolgálatjokra szükségök vala, 's néhány nap mulva csak kevés maradt hely nélkül; de e' kevesek is leginkább azért, mert később több hasznót várnak, vagy az ország belsejébe nem örömet távoznak. Eddig még mindig nagyon kapós volt a' gyarmatiaknál a' helyes nöcseléd 's a' t.

G Ö R Ö G O R S Z A G.

Naupliából aug. 25ről e' czím alatt: „A' pártok Görögországban“ következő érdekes cikkely jelent meg. Valamint Franciaországban a' főpártok legitimisták, republicanusok és constitutionalistokra oszlanak; ugy itt is vannak nappisták, maurokordatisták és constitutionalistok. A' nappisták, vagy a' Capodistrias-nemzetség hívei csupa moreoták és joniaiakból állanak, 's többnyire olly emberek, kik a' revolutio alatt gazdagságokat rablánek össze magoknak, 's később az elnök alatt hivatalokat viselének. Capodistrias ismérte ugyan ezen emberek alacsony 's megvásárolható charak-

terét,
nak m
a' legü
majd h
fölhag
ember
belátta
nyokat
soha s
sekké
Mig e
ki, ad
nem ö
és Plap
ling) l
esügge
mellyn
küvésn
bevégz
a' korn
párt it
kevese
vannak
erőszak
kéz ala
nákat
igazgat
ropai c
ez bara
igazgat
ó sem k
nariotál
gyüli
ország
kori by
tásai ne
elsöké.
életet m
letesen
vább m
's Görög
A' 3dik
vezkedi
Legszár
áll, 's a
szág leg
ban is s
szüz eg
melly or
attól eg
szik leg
ohajtja e
nem rag
az időre
melly te

terét, de mivel a pártok közül egyedül ők valának megszerezhetők pénzért, azt hitte, közülök a legügyesbeknek többi ellenségei elnyomatásukra majd hasznukat veheti. Ha ez elsült volna, talán fölhagyott volna később velök. Azonban e ravasz emberek Capodistriának ezen rejtek-gondolatját jól belátták, 's azért mindig úgy intézték a viszonyokat, hogy nyugalom, csend és béke teljesen soha sem állhata helyre, mi is folyvást szükségessé tévé őket. Így tartott ez a király eljötteig. Mig e pártnak valamennyi gyökerei nem irtatnak ki, addig Görögország soha teljes nyugalomnak nem örülhet. Moreában ezen pártnak Kolokotroni és Plaputa kiváltabb fejei. E két főnök (Hauptling) halálra ítélteték, 's a párt egy darabig elcsüggedt. Ekkor szövetkezék új összeesküvés, mellynek jul. 30kán kelle kitörni. Ezen összeesküvésnek ugyan külsőleg vége van; de bezzeg bevégzettnek tekinthetni é azt politikailag is? az a kormány további rendszabásitól függ. A 2dik párt itt maurokordatói párt név alatt isméretes, kevesebb számu az elsónél 's csekélyebb gyökerei vannak az országban. Amaz vérengző, 's céljait erőszakosan is kész kivíni; ez igen szelid, 's csak kéz alatt dolgozik eselszövényi úton. Amaz katonákat számlál soraiiban, habár roszakat: ez csak igazgatókat 's diplomatákat. Amaz gyűlöli az európai civilisatiót, mert hatalmát semmisíti meg; ez barátságosb iránta; mert nyelvméreteivel az igazgatásnak inkább használhat, de a felszínen ő sem hat mélyebben. Mivel e párt többnyire phanariotákból áll, a többi görögség még inkább gyűlöli őket mint a külföldieket, 's befolyásuk az országban igen csekély. Azonban telvék az egykori byzanti udvar minden vétkével. Ezek ohajtásai nem olly nagyra v. sokra sovárgók, mint az elsőké. Jó hivatalok, mellyek kellemes nyugtos életet nyujtanak egy kis külső ragyogással, tökéletesen kielégítik vágyaikat. De a nappisták tovább mennek, ők egyedül akarnának uralkodni, 's Görögországot magány-uradalmukká tenni. — A 3dik párt végre, melly constitutionalisnak nevezkedik, Görögország javára legtöbbet ügyel. Legszámosb ez az országban, jobbadán katonákból áll, 's a rumelióta palikárság főbbeiből. Görögország legjobb legvitézebb fiai e párt hivei. Moreában is sok szít e zászlóhoz. Habár e párt sem szűz egészen önhasznu szándékotól, mert hisz melly országban, melly időben, 's melly párt vala attól egészen mert? — legujabb hazája üdve fekszik leginkább szíven. Hatalmas és virágzónak ohajtja ez a hont. Az európai civilisatióhoz ugyan nem ragaszkodik körömszakadtig, 's azt örömost az időre hagyná, de mind e mellett is csak né-melly tekintetben van az ellen, és szükségét az

egészre jól belátja. Híve a királyszéknek, 's fenntartására legnagyobb áldozatokat volna kész tenni. — E három pártot jelenül egy kormány sem volna képes összeolvasztani. Mig az teljesen megtörténhetik, nemzedékek fognak elmúlni. Főkérdés marad már most: mellyikhez ragaszkodják a kormány különösen, anélkül hogy igazságtalan legyen a többi iránt? Életkérdése itt ez minden kormánynak, mellynek elhatározásától a különféle elemeket okosan használva, függ Hellas nyugalma 's egykori boldogsága. —

N É M E T O R S Z Á G.

A darmstadti RRek gyűlésén sept. 30kán a külügyek költsége jöve vitába. A RRek a kormány által kívánt mennyiséget nem akarék elfogadni, 's azt lejjebb kívánák szállítani. E viták közben Hofmann követ, oda nyilatkozék, hogy a RRek táblája eddig úgy is elég udvarilag kért, de mivel kérelmire a kormány nem hajlott, kénytelen már most a költség czikkelyszámait komolyan törölni, Breidenbach kormánytanácsos pedig azt válaszolá, hogy azt a kormány semmikép sem fogja megengedni, 's rá van bizva ennek nyilvánítása. — Kasselben a RRek ülésében oct. 1sójén fölolvassa Koch kormánytanácsos 's országgyűlési biztos a választó fejdelem leírását, mellyben arra szólítja föl a RRket, hogy az ujoncz-állítási törvényt multhatlanul 's czikkelyenként vegyék tanácskozás alá, mit a RRek tenni vonakodtak, 's elhatározták abba ez uttal nem bocsátkozásukat. E közlemény az illető biztosságnak adatott véleményadás és tudósításul, melly oct. 4kén az ujoncz-szedési törvényt megvizsgálta, 's titkos szavazásban 28 szóval 12 ellen elfogadta. Később az országgyűlési biztos leírást olvassa föl, melly a RRck gyűlését jan. 3ig elhalasztja. — A manheimi ujság szerkesztése oct. 7kén jelenti, hogy véletlenül közbejött, de jól értett akadályok végett lapjait nem folytathatja.

P E R S I A.

A Times következő, Tabrisból (Iranból) jött érdekes adatokat közöl Persiából: „Mohammed Mirzát, az elhunyt Abbas Mirza fíját, Khorasanból Teheramban jöttével a schach székörökösének nevezé ki. Jegyzésre méltó, hogy a schach valamennyi fíjai 's unokáji közül, kik nem kevesb számmal vannak 8—9 száznál, egyedül Mohammed Mirza illő karakterü (mi természetesen a soknőség következése, melly a nevelést lehetetleníti.) Azt mondják róla, hogy igazságbarát, becsületes, őszinte, 's vallásos nézeteiben nem babonás. Nem zárkozik el hölgy-lakába (haremjébe); nője se több mint három 's ezek számát is szándéka kevesbíteni. A seregben örömet találja, 's a mezzei népet mindeu nyomástól megöni ügyekezék. Ministere,

kinék bölcsesége 's erejétől függ a' herceg minden érdeke, oly tehetségű 's jó férfit, minőt Persiában csak kaphatni. De kivüle senki sincs a' herceg körül, kire bizhatná magát. A' seregek háromévi bérrrel tartozik. Nem is tudni, honnan fogja a' herceg az oroszoknak a' tartozási maradékot előteremteni, mit pedig magára vállalt. Szinte valamennyi bátyjai 's öccsei ellene vannak. Utóbbi napokban kettőt küldte fogságra. Egyik Tesangir Mirza, ki Bejazeid tartományt fosztogat, a' másik Khosres Mirza, ki Khorasanból elszökött. Ha Mohammed Mirza csakugyan becsületes ember, úgy még van némi remény Persia jövő megújulására; de ha véreire üt, Persia úgy elvan veszve; mert Persiában nincs erkölcsi érzés, mellyre hatni lehetne.

A M E R I K A.

A' Standard legujabb veracruzai tudósításai szerint Santana general mexicói császárrá szándékozik magát kiáltatni ki, de ez csak bévezetés 's előjáték lenne azon tervre, mellynél fogvást a' spanyol királyvérből más herceg foglalna Mexicóban országgló széket. Már rendelés becsáttatott ki, melly minden, a' cortes által száműzött személyt, spanyolt épen úgy mint creolt, visszahi. A' Globe e' hirre következőt jegyez meg: Santana mexicói császár-czimet csak azért venne föl, hogy egy spanyol hgnek a' mexicói székre nyisson utat 's a' general maga ezen új monarcha alatt mint alkirály egy helytartóságot viseljen. Most Santana nagy mérséklést mutat valamennyi ellenei iránt, 's még azoknak is megbocsát, kik fegyvert fogtanak ellene. — Santa Martha, város, mint irtuk, földrenges által elsüllyedt. Még nem tudni, megmenekhettek é lakosai?

E L E G Y H I R E K.

Boguslawski csillagász arra figyelmeztet: mi kábaság volna hinni, hogy az idei nyár sajátságának az 1835ik nov. kezdetén megjelenendő Halley üstököse oka. A' folyó év juniusában 125 millió mérföldre volt még az a' napon túl, tőlünk tehát 145 millió mérföldnél távolabbra, 's azóta csak 30 néhány m. mérföldnyivel jöve közelebb 's üstöke v. farka ezen egész idő alatt el vala tőlünk fordulva. Ezen üstökösök eddigi föltüntekor, még az 1759kinél sem mutatkoztak különös időjárás jelenségek 's változások, ambár akkor oly közel

mene a' föld mellett el, a' mennyire csak lehetett. Általában ezen üstökös is könnyű-levegőjű lénynek látszik, mellynek tömegtartalma (Masseninhalt) külső nagyságának semmikép sem felel meg. Különböleg lehetetlen is volna, hogy a' planéták oly érezhetőleg hatnának pályájára anélkül, hogy részéről bár legesekélyebb viszonyzást lehetett volna valaha érzeni. — A' párisi orvos világ bizonyos pörnek Lebourdonnaye gróf és egy orvos közt feszülten várja végét. Az orvos, ki szerencsés gyógyításról a' fővényben (calculus) híres, kigyógyítja a' gróft, 's díjul 3000 frankot kapott. Ez neki esekélynek látszott, mert 10,000 frankot kért. A' gróf még 3000 frankot küldte az előbb adott 3000hoz, 's minthogy a' gróf vonakodék többet adni, az orvos a' 4000 frank végett pörbe idézte. Hasonló alkalommal a' híres Dupuytren, midőn 6000 frank díjt küldének neki, röviden csak azt irta vissza: sajnálja, hogy a' tisztelt küldő nem mindjárt egészen küldötte meg tartozását. — A' Morning-Chronicle szerint Nagy-Britanniában 10,000 tonna kávé (egy tonna közel 2240 fut); Franciaországban 20,000; Németalföldön 40,000; Spanyolország és Portugáliában 10,000; Németországban és Belt vidékein 32,000; az egyesült státusokban 15,000; mindössze tehát 127,000 tonna fogyasztatik el. E' nagy mennyiségből brit Keletindia csak 30,000,000 fontot, v. is 13,392 tonnát természet, míg Java sziget egyedül 20,000 tonnát, Cuba 15,000et, St. Domingo majd 16,000et, a' hollandi keletindiai gyarmatok 5,000et, a' francia keletindiai telepek és Bourbon sz. 8,000et, Brazília és a' spanyolamerikai szárazföld teljes 30,000 tonnát szállítanak. — Lindenbergh kapitány (Svéciában) fölszólítást bocsátott ki börtönéből összes munkáji aláírására, mellyek jövedelmét halála után, mit bizonyosnak hiszen, nevetlen árvájának szándékozik hagyni. — Alexandriából hírlik, hogy Ali az ott tartózkodó sz. simonistákat festő, orvos, rajzoló, szobrász 's t. efféle munkákra használja. A' szántóföldek áztatására kezdett munkákat a' Nil által Linau ur, a' párisi politechnikai iskola tanítványa, vezérli, 's mint alföldmészők dolgoznak mellette a' sz. simonisták pápája Infantin és Lamber ur. E' munkáknak rozettei ágán 7000 munkás dolgozik, a' damiettein 5000. — A' „Moniteur Egyptien“ elhallgatott, 's most más hírlap alakul helyébe.

A' gabona pesti piaczi ára octob. 24kén 1834:

posz. m. vál.gar.	legjobb	közép	csokély	posz. m. vál.gar.	legjobb	közép	csokély
Tisztabuza	146 $\frac{2}{3}$	136 $\frac{2}{3}$	130	Zab	72	70 $\frac{2}{3}$	69 $\frac{1}{3}$
Kétszeres	120	116 $\frac{2}{3}$	113 $\frac{1}{3}$	Köles	93 $\frac{1}{2}$	—	—
Rozs	110	106 $\frac{2}{3}$	—	Köleskása	213 $\frac{1}{4}$	200	186 $\frac{2}{3}$
Árpa	100	96 $\frac{2}{3}$	93 $\frac{1}{3}$	Kukoricza	100	96 $\frac{2}{3}$	93 $\frac{1}{3}$

P é n z k e l e t:

Bécs october 22dikén középár pengő pénzben			
Status 5 pC. kötel.	99 $\frac{1}{2}$	1834 ^{ki} statusköles.	—
„ 4 pC.	90 $\frac{2}{3}$	Kam. 2 $\frac{1}{2}$ pC. kötel.	58
„ 1820 ^{ki} köles.	—	Bankrészvény	—
„ 1821 ^{ki} „	137 $\frac{1}{4}$	Cs. arany pCt. agio	—

Szerkezteti Helme cz y. Nyomatja Lander er